

Edmond Privat : *Interpopola Konduto*, 3-a parto

*La Gento*

Claude Gacond, 375-a radioprelego, 1970.12.16 & 19

Cl.- Parolas gesinjoroj Claude kaj Andrée Gacond.

Ni daŭrigas nian legadon el la bedaŭrinde elĉerpita verko de Edmond Privat : **Interpopola Konduto**. Ni vidis, komencante la legadon de ĉapitro titolita **La Gento**, ke en la civilizitaj landoj kiel en la primitivaj popoloj la moraleco rilatas nur al aferoj internaj al la gento. Spionado estas bona ekzemplo. Spiono, kiu venas el ekstero por promenadi ĉirkaŭ niaj armilejoj estas krimulo. Sed, se ni sendas iun fari la saman laboron ĉe la najbaro kaj se li sukcesas, li estas konsiderata kiel kuraĝulo, kies braveco estas honorigata. Se individuo povas agi maljuste kaj poste rekoni tion, patrio konas nenian malbonon krom la suferata.

A.- Ni daŭridas la legadon de la ĉapitro **La Gento**. Jen la observoj de Edmond Privat rilate al la patrio.

Cl.- *[Patrio] vere okupas lokon de dio. Ĝi estas maksimumo al si mem sufiĉanta kaj ne kapabla erari. La tuta moralo pri ĝi estas ŝuldata : servi ĝin kun amo. Ofero al la patrujo estas nobla devo. Ofero de la patrujo al ceteraj estas ne imagebla. Juĝo pri ĝi estas blasfemo. Ĝi povas eĉ esti punata kiel ŝtatperfido.*

A.- *Reprenu la ekzemplon de premita popolo, fine liberiĝinta kaj poste premanta la ceterajn siavice. Sento pri justeco igis vin pledi por tiu popolo, dum ĝi suferadis. La sama sento vin igos defendi tiujn, kiujn ĝi nun ĉikanas. Neniam ĝiaj nacioj kapablos vin kompreni. Hieraŭ vi estis amiko, hodiaŭ malamiko ; nur tiel ili vidos kaj maltrafe cerbumos por malkovri la kialon.*

Cl.- *Via juĝo estas ekstera. Ilia sento estas interna rilate al ilia patrujo. Sub ties tegmento ili restas kaj ne povas ekvidi, al kio vi aludas. Ĉu vi estas **por** ili aŭ **kontraŭ** ili ? Ĉu vi adoras ilian dion aŭ alian ?*

A.- Fino de la citaĵo. Edmond Privat plurfoje praktike eksperimentis, kion li ĵus tiel trafe resumis. Kiam li defendis la rajton al sendependeco de Pollando, en la svisaj gazetoj oni lin nomis **Privatovski** kaj Francio lin forpelis. Kiam, post la sendependiĝo de Pollando li defendis la malplimultojn, kiuj vivis en la nova ŝtato, tiam liaj polaj amikoj ekkonsideris lin kiel malamikon. Persone vi povas konstati multajn similajn situaciojn. Kiel rapide malamiko fariĝas amiko aŭ amiko estas konsiderata kiel malamiko en la interpopola vivo ! Ĉiu objektiva observanto trovos centojn da ekzemploj en la historio de la propra gento.

Cl.- Ni revenu al la legado de la teksto de Edmond Privat :

A.- *Dumlonge la homoj kredis, ke rondiras la suno ĉirkaŭ nia tero. Ĝin atestas ankoraŭ postsignoj en ĉiuj lingvoj. Kial do miri pri la limiteco de la prinaciaj religioj ?*

Cl.- *Por ke ne tiel estu sed alie, devus ekzisti kredo je io pli vasta aŭ la kapableco pense meti sin en la haŭton de l' najbaro. Meti sin tien nur per armeoj postulas malpli kreskintan cerbon.*

A.- *Eniĝi en ĉemizon aŭ ĉapon de ceteruloj, imagi sin en ilia loko por ekkompreni, kiamaniere ili vidas aferojn, estas mensa ekzerco, kiu faciligas al ĉiu la vivadon en socio. Se ĝin provas malmulte la homoj, ankoraŭ pli malofte la nacioj ! Vidu pri armiloj. Tiuj de l' najbaroj nin timigas. Ni aĉetas do pluajn aviadilojn kaj pluajn militŝipojn. « Tion postulas sekureco ».*

Cl.- *Ke la najbaroj siavice maltrankviliĝos pri nia aĉeto, tia ideo eĉ ne venas en nian cerbon. Kiam ili estos farintaj kiel ni mem kaj pligrandigintaj sian materialon pro timo al la nia plua, nur tiam ni maltrankviliĝos kaj denove kreskigos nian armilaron. Tio kompreneble ripetigos la fenomenon, kaj tiel plu, kaj tiel plu, senfine. Refleksoj. Konduto besta. Cerbo mallarĝa. [...]*

Edmond Privat : *Interpopola Konduto*, 3-a parto

*La Gento*

Claude Gacond, 375-a radioprelego, 1970.12.16 & 19

A.- Fino de la citaĵo. Edmond Privat, kiu ĉeestis kiel tradukisto ĉe Ligo de Nacioj plurajn konferencojn pri malarmado, konstatis, ke tiuj konferencoj ĉiam fiaskos, ĉar ĉiu registaro partoprenas la diskutojn kun la intenco konservi ĉiukaze pli da armiloj ol la aliaj nacioj. Se iu ŝtatisto akceptus egalecon, li riskus famiĝi kiel perfidulo aŭ malvenkisto.

Cl.- Edmond Privat daŭrigas sian observadon. Ni lin ree citas:

*A.- Dum jaroj elportas regno tre malvolonte la maljustecon de kontrakto brutale trudita de venkinta najbaro. Posta milito ŝanĝas la rolojn. Tiam la najbaro estas la venkito. Siavice oni trudas al li severajn kondiĉojn. Sed, se li plendos kaj rompos harmonion per siaj protestoj, jen forta surprizo kaj nekomprene ĝuste ĉe tiuj, kiuj neniam akceptis por si mem la staton de venkiteco.*

Cl.- *Kie kuŝas logiko, racio, inteligento en ĉio tio ?* sin demandas Edmond Privat. Kaj li respondas :

*A.- Ne serĉu ilin, kie mankas ili. Dezerta kampo tie. Ĉu vi serĉus racion, kiam vi frapetas lignon gratulante vin mem pri evitita malsano ? Hodiaŭ ne kredebla ŝajnas al vi kruda superstiĉo aŭ naŭza kruelaĵo de la Mezepoko. Dume, por la homoj tiutempaj, ĝi estis vero nediskutebla. [...]*

Cl.- *Enkonduki logikon en similan kampon estus kompleta revolucio. Uzante ĝin por ekmezuri la universon, Einstein eltrovis relativecon. Vi malkovrus tre parencon trovaĵon.*

*A.- Tuj la bezonoj de l' aliaj nacioj aspektas tiom gravaj, kiom la niaj. Tuj alies rajto al feliĉa vivo fariĝus fundamenta por ni. La prinacia religio, en si mem enŝlosita, malfermus la fenestrojn. Etiko nova transkovrus ĝian tegmenton.*

Cl.- *La olimpiaj dioj estus trovintaj juĝistojn en Hago kaj superleĝon en la spirito de l' homoj. Kia renverso !*

A.- La venontan semajnon ni daŭrigos la legadon de tiu pripensiga libro **Interpopola Konduto** de Edmond Privat. Tiu verko vin eble helpas pli bone kompreni la nunajn interpopolajn okazaĵojn.

Cl.- Vi aŭdis prelegon el Svislando. Parolis gesinjoroj Claude kaj Andrée Gacond. Ĝis reaŭdo !

-oOo-